

พัชรา เศรษฐภา 2550: การพัฒนาภูมิปัญญาการย้อมผ้าด้วยสีธรรมชาติของเกษตรกรในจังหวัดสกลนคร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมการเกษตร) สาขาส่งเสริมการเกษตร
ภาควิชาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก:
รองศาสตราจารย์สมศรี ภัทรธรรม, วท.ม. 212 หน้า

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรผู้ผลิตผ้าย้อมสีธรรมชาติในจังหวัดสกลนคร ความรู้เกี่ยวกับการผลิตผ้าย้อมสีธรรมชาติ และการพัฒนารวมทั้งปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ โดยการใช้แบบสัมภาษณ์รวบรวมข้อมูลจากผู้ผลิตผ้าย้อมสีธรรมชาติจำนวน 120 ราย แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อหาค่าร้อยละ ค่ามัธยิมเลขคณิต และค่าไคสแควร์

ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตผ้าย้อมสีธรรมชาติทั้งหมดเป็นหญิงอายุเฉลี่ย 49.17 ปี และเกษตรกรส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6 หรือต่ำกว่า มีอาชีพทำนาเป็นหลัก มีอาชีพย้อมเส้นด้ายผ้าด้วยสีธรรมชาติและทอเป็นผ้าเป็นอาชีพรอง มีรายได้เฉลี่ยจากการย้อมเส้นด้ายผ้าด้วยสีธรรมชาติ 27,160 บาท/ปี และมีประสบการณ์การย้อมด้ายผ้าด้วยสีธรรมชาติเฉลี่ย 19.08 ปี

เกษตรกรที่ย้อมด้ายผ้าเป็นสีครามมีจำนวนมากที่สุด (88 คน) รองลงมาคือ สีน้ำตาล (84 คน) สีเหลือง (82 คน) และสีแดง (65 คน) โดยเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีความรู้มาก มากกว่าร้อยละ 60 ของความรู้เกี่ยวกับการผลิตผ้าย้อมสีธรรมชาติ ส่วนการพัฒนาการผลิตผ้าย้อมสีธรรมชาติพบว่า เกษตรกรมีการพัฒนาการย้อมด้ายผ้าด้วยสีธรรมชาติ สีคราม สีน้ำตาล สีเหลือง และสีแดง ในด้านลักษณะของสีผ้า ขั้นตอนการผลิต และวัตถุดิบที่ใช้ สก๊ตสียกวันสีครามที่ไม่มีการพัฒนาด้านวัตถุดิบที่ใช้สก๊ตสี สำหรับปัญหาของเกษตรกร คือ ตลาดไม่แน่นอน และขาดแคลนวัตถุดิบ จึงมีข้อเสนอแนะให้มีการปลูกพืชที่เป็นวัตถุดิบ และควรมีการศึกษาการพัฒนาวัตถุดิบที่ใช้สก๊ตสีธรรมชาติ เพื่อให้ได้วัตถุดิบใหม่ๆ ที่มีคุณภาพจำนวนมากขึ้น

จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เกษตรกรที่มีอายุ ระดับการศึกษา รายได้ ประสบการณ์และความรู้ในการย้อมสีด้ายผ้าด้วยสีธรรมชาติแตกต่างกัน มีการพัฒนาการย้อมด้ายผ้าด้วยสีธรรมชาติแตกต่างกันบางประเด็น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พัชรา

ลายมือชื่อนิติ

สมศรี

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

๕๔ / ๐๕ / ๒๕๕๐